

Herziening vtlb berekening: nog even geduld, maar hij komt eraan!

[Wil je de inhoud van dit bericht bekijken als webinar? Klik dan hier](#)

Wat vooraf ging

In de afgelopen weken hebben bewindvoerders, schuldhulpverleners, Bureau Wsnp, de NVVK, schuldenaren, schuldeisers en nog veel meer betrokken partijen zich intensief ingezet om de nieuwe vtlb calculator en de uitkomsten daarvan onder de knie te krijgen. Eerst waren er wat technische problemen, toen veiligheidsissues, daarna volgden uitdagingen omdat de methodiek veranderd is, maar inmiddels zijn velen, soms met wat hulp, in staat een technisch correct nieuw vtlb te maken. Een vtlb dat is gebaseerd op de wettelijk voorgeschreven nieuwe beslagvrije voet.

Bureau Wsnp en de NVVK ondersteunden partijen daarbij in de afgelopen weken in meer dan 1000 cases waar vragen over binnenkwamen. Een ongekend hoog aantal overigens, in de bijna 20 jaar sinds de vtlb-calculator bestaat. De vele vragen zorgden er overigens wel voor dat we veel ervaring opdeden met de effecten van de calculator in concrete cases. Dat zorgde weer voor nieuwe acties, zoals het ontwikkelen van handleidingen.

De problemen

Het feit dat de vaardigheid met de toepassing inmiddels sterk is toegenomen maakt nog niet dat gesignaleerde problemen met de uitkomsten zelf verholpen zijn. Na twee maanden ervaring met de vtlb-calculator blijkt namelijk dat -tegen eerdere verwachtingen in- de beslagvrije voet en daarmee de vtlb-uitkomst voor veel mensen lager tot veel lager uitkomt dan voor 1 januari.

Bureau Wsnp en de NVVK, die in de afgelopen maanden intensief samen op zijn getrokken, schatten dat dit in 25-40% van de gevallen aan de orde is. Veel van deze lagere uitkomsten zijn onbillijk en praktische gezien onhaalbaar qua budget. De gemelde problemen zijn groot en de signalen kwamen uit alle hoeken van het werkveld; rechtbanken, Wsnp-bewindvoerders, schuldhulpverleners, beschermingsbewindvoerders en schuldenaren trokken massaal aan de bel.

Oorzaak

Terwijl voor 1 januari iedereen op basis van zijn vtlb -mits correct berekend- beschikte over 95% van de toepasselijke bijstandsnorm met correcties op basis van individuele lasten, is een beslagvrije voet en dus het vtlb, na 1 januari gebaseerd op 95% van de toepasselijke bijstandsnorm met correcties op basis van fictieve lasten. In de praktijk blijkt dat dit in 25-40% van de dossiers leidt tot een vaak forse afname van het vtlb, waarmee en waardoor een schuldenaar regelmatig niet rond kan komen.

En om het grootste pijnpunt te benoemen: mensen blijken in heel veel gevallen duurder te wonen dan de wet veronderstelt op basis van hun inkomen ; de huidige woningmarkt heeft dit feit nog versterkt. De aanname vooraf dat iedereen kan verhuizen naar een woning met bij het inkomen passende woonlasten was misschien jaren geleden bij het ontwikkelen van de nieuwe beslagwet nog enigszins realistisch, maar dat blijkt nu niet meer zo. Nibud-onderzoek van eind 2019 bevestigt dat meer dan 25% van de mensen woont in een woning waarvan de lasten te hoog zijn, gegeven het inkomen.

Andere oorzaken zijn het wegvallen van de specifieke norm voor mensen boven de pensioengerechtigde leeftijd (PGL) of het om uiteen lopende redenen niet kunnen ontvangen van huurtoeslag.

Overigens blijkt dat in 5-10% de uitkomsten juist veel hoger uitpakken dan het minimale budget, door lage woonlasten, en ook dat is vaak ongewenst gezien de afwegingen richting schuldeisers.

Gevolgen

Gedwongen door de omstandigheden werden er allerlei creatieve oplossingen ingezet om te zorgen voor haalbare budgetten. Begrijpelijk, maar ongewenst gezien de gewenste uniforme aanpak. Schuldenaren zijn dan afhankelijk van wie, waar en hoe de tool wordt ingezet terwijl de insteek altijd is geweest verschillende uitkomsten voor gelijke situaties juist zo veel mogelijk te voorkomen. Bureau Wsnp en de NVVK hebben daarom al na zes weken bij Recofa – de opdrachtgever van de vtlb-calculator- aan de bel getrokken met een veelheid aan cases . Dit vond direct weerklank en had als resultaat dat met spoed de Recofa-werkgroep rekenmethode vtlb is ingeschakeld. Deze werkgroep is gevraagd de ervaringen te bundelen, evalueren en samen te vatten en de uitkomsten om te zetten in een praktisch gericht advies en advies over de datum van inwerkingtreding. Dat is begin april gebeurd en ruim een week daarna heeft Recofa een akkoord gegeven voor een aanpassing in het vtlb.

Wat gaat er veranderen?

In het nominaal bedrag gaan als dat nodig is grote wijzigingen plaats vinden; dat zullen vaak extra verhogingen zijn maar het kunnen ook verlagingen zijn. **De extra correcties die in het nominaal bedrag gaan komen, repareren als het ware wat er in de beslagvrije voet als tekort is berekend (maar ze kunnen ook andere correcties verlagen als de beslagvrije voet veel hoger uitpakt)**

We grijpen daarvoor terug naar de invoer van woonlasten, zorgpremie, alle toeslagen en het kindgebonden budget en deze posten worden als vanouds vergeleken met de norm. Wat er daarna overblijft kan en zal voortaan gecorrigeerd worden in het nominale bedrag. Het is overigens wel mogelijk deze correcties niet of gedeeltelijk toe te passen als daarvoor aanleiding is. Dit omdat deze correcties dus niet zoals vroeger in de beslagvrije voet zijn opgenomen. We lichten dit straks toe met een voorbeeld.

In gevallen dat mensen een veel hogere beslagvrije voet krijgen toegewezen, ontstaat ook mogelijkheid in het nominaal bedrag negatieve correcties op te nemen, zoals dat al mogelijk was met bijvoorbeeld mensen zonder woonlasten. Deze mogelijkheid wordt nu breder toepasbaar en zal dus ook gelden voor bijv. lagere ziektekostenpremies. Positieve correcties kunnen wegvallen als er ook negatieve correcties zijn. Vanzelfsprekend blijft in alle gevallen de beslagvrije voet onaangetast. Let op: er wordt ook een noodoplossing van de afgelopen maanden teruggedraaid. De mogelijkheid vervalt om bij een hogere zorgpremie met afkoop eigen risico toch het eigen risico te corrigeren als compensatie voor de hoge premie, omdat dat dubbelop zou zijn.

Wat blijft hetzelfde?

De nieuwe beslagvrije voet is een feit en een wettelijk gegeven. Hoewel gesignaleerde problemen ook bij de wetgever zijn gemeld en het verwerkingsproces van dat gegeven daar in gang lijkt te zijn gezet, is niet te verwachten dat een wet waar zoveel jaren aan is gewerkt, snel zal worden aangepast, als de politiek daar überhaupt al de noodzaak toe ziet.

De nieuwe beslagvrije voet blijft dus de basis van het vtlb, al was het maar omdat de Wsnp dit verplicht stelt (en de NVVK deze afspraken volgt). Mensen houden dus hun beslagvrije voet op basis van de nieuwe wet. **Wat iedereen dus de afgelopen weken heeft leren toepassen is nog steeds noodzakelijke kennis.** Wat ook niet gaat veranderen is het feit dat bovenop de toepasselijke

beslagvrije voet een nominaal bedrag berekend wordt met daarin noodzakelijk geachte extra bedragen. Alleen zal dit nominaal bedrag vaak veel ruimer zijn dan voorheen, om de beslagvrije voet aan te vullen als die te laag uitvalt of juist lager uitvallen als de beslagvrije voet ongewenst hoog uitvalt.

De vtlb calculator zoals die nu bestaat, blijft dus op hoofdlijnen beschikbaar en blijft bestaan.

Deze wijzigingen leiden ertoe dat in die gevallen waarin nu een – soms heel groot- nadeel is ervaren, het nieuw berekende vtlb in hoge mate vergelijkbaar zal zijn met het oude vtlb van voor 1.1.2021. Dit biedt ook een oplossing voor bijvoorbeeld mensen die geen recht op huurtoeslag hebben, voor mensen met een hogere zorgpremie, of een hoger inkomen en/of meer dan twee kinderen en daardoor een te lage correctie ‘kindgebonden budget’.

Als extra reparatie vindt een standaardcorrectie plaats voor iedereen boven de PGL zodat men weer kan beschikken over de verhoogde PGL-norm.

Wat wordt de datum van ingang?

Het vtlb mag met terugwerkende kracht tot 1.1.2021 worden aangepast aan de nieuwe werkwijze, in alle gevallen waarin dat noodzakelijk wordt geacht. Dit is naar verwachting 25-40%. Voor gevallen waarin geen problemen met een te lage of te hoge beslagvrije voet- zijn ervaren mag de keus gemaakt worden te wachten met een nieuw vtlb tot het eerstvolgende nieuwe verslag/ hercontrole. Handmatig anticiperen kan soms een oplossing zijn (met controle na begin mei).

Wat te doen met eerdere afdrachten?

De eventueel gedane verhoogde afdrachten mogen in de komende maanden verrekend worden. We verwachten dat eventuele ontstane boedelachterstanden hiermee ingelopen kunnen worden. Bij dossiers waar de vtlb's aanzienlijk zijn verhoogd sinds januari en waar nu met de nieuwe calculator een verlaging volgt, is er **geen terugwerkende kracht**. Het nieuwe vtlb gaat in op het moment van berekening.

Wanneer verandert dit praktisch gezien, dus in de calculator?

Wij hebben besloten **het werkveld per direct te informeren** over de aanstaande wijzigingen, gezien de enorme onrust en de individuele correcties waartoe op grote schaal is overgegaan. Recofa heeft 13 april formeel besloten tot deze aanzienlijke wijziging. Kred'it, de bouwer van de vtlb calculator bovenop de beslagvrije voet-tool, is sinds begin april bezig met het bouwen van alle aanpassingen in de bestaande vtlb-calculator. Daarna moet de tool (als altijd) getest worden. Op dit moment verwachten we dat deze **totaal vernieuwde calculator begin mei** gebruikt kan gaan worden als stand alone. Kort daarop zal ook de plug-in beschikbaar zijn. We zijn hierbij wel afhankelijk van andere partijen en de testresultaten.

Per 1 juli (effectief rond half juli) zal de gebruikelijke update van de calculator plaatsvinden. Als de a.s. vernieuwde calculator van mei goed werkt zal dit slechts om marginale aanpassingen en een update van normen gaan. Het is overigens niet ondenkbaar dat er wel nog wat extra aanpassingen nodig zijn omdat twee maanden gebruik ook kan uitpakken als ‘verlengde testfase’.

Verandert er nog meer?

Ja, twee dingen:

1. Vanwege de veiligheid heeft SNG, bouwer van de burgertool beslagvrije voet, aangegeven dat een nieuw certificaat afgegeven moet worden. Dat treft dus ook de vtlb-calculator. Dit zal gelijktijdig met de hierboven beschreven release gebeuren. Het betekent wel dat de oude calculator dan niet meer bruikbaar is. Er zal enige tijd overlap zijn en we zullen communiceren welke datum dit wordt.

2. Een kleine groep gebruikers ervaart nog altijd installatieproblemen, vaak vanwege verouderde of zeer sterk beveiligde werkomgevingen. Daarvoor wordt in de komende release een (laatste) aanpassing gedaan, in de verwachting dat daarmee de problemen verholpen zijn. Mocht dat niet zo zijn dan is het beste resterende alternatief een stand alone-versie te gaan gebruiken.

Kan de oude vtlb calculator van voor 1.1.2021 opnieuw in gebruik worden genomen?

Het is niet mogelijk de oude vtlb calculator opnieuw in gebruik te nemen omdat deze de beslagvrije voet op de oude en wettelijk gezien onjuiste manier berekent. In Wsnp-trajecten staat de wet zelf hier dus in de weg en in de Msnp verhindert artikel 4a van de Wgs dit. NIET DOEN DUS.

Afsluitend

Bureau Wsnp en de NVVK zijn heel erg blij dat hun intensieve inspanningen ertoe hebben geleid dat Recofa de aanbevelingen tot aanpassingen van de vtlb calculator heeft overgenomen. Op relatief korte termijn hopen wij dat iedereen weer kan rekenen op en met haalbare en billijke vtlb's! Nog even geduld, anticiperen mag, een oplossing is in zicht.